

УДК: 343.18

DOI: <https://doi.org/10.32366/2709-9261-2021-2-2-67-74>

Городецька Марина Сергіївна,
кандидат юридичних наук
(*Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кривий Ріг*)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3228-6299>

ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Статтю присвячено дослідженню застосування стандартів доказування у кримінальному провадженні. Проаналізовано кримінальне процесуальне законодавство щодо визначення стандартів доказування. Розглянуто міжнародну та національну судову практику застосування стандартів доказування. Виявлено особливості застосування стандартів доказування на різних етапах кримінального провадження. Установлено відмінності застосування стандартів доказування під час прийняття різних процесуальних рішень.

Ключові слова: докази; достатність доказів; стандарт доказування; обґрунтована підозра; розумна підозра; заходи забезпечення кримінального провадження; стандарт «поза розумним сумнівом».

Постановка проблеми. У кримінальному процесі встановлена ознака доказів – достатність, яка визначається з огляду на сукупність та взаємозв'язок зібраних фактичних даних для прийняття відповідного процесуального рішення. Залежно від процесуального рішення, що ухвалюється, межі достатності доказів можуть відрізнитися. Наприклад, для повідомлення про підозру необхідною є наявність достатніх доказів для підозри особи в учиненні кримінального правопорушення згідно з п. 3 ч. 1 ст. 276 Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України). Тоді як для застосування запобіжного заходу потрібними є докази, котрі підтверджують наявність обґрунтованої підозри особи в учиненні кримінального правопорушення (ч. 2 ст. 177 КПК України). Для ухвалення обвинувального вироку обов'язковою є сукупність доказів, що доводять винуватість особи поза розумним сумнівом (ч. 2 ст. 17 КПК України). Такі сукупності доказів, які є необхідними для ухвалення того чи іншого рішення, становлять зміст такого поняття у кримінальному процесі, як стандарт доказування. Оціночний характер стандартів доказування разом з неабиякою їх практичною значущістю обумовлюють актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стандарти доказування у кримінальному провадженні досліджувалися в роботах таких учених-процесуалістів, як В. В. Вапнярчук, І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевий, І. В. Єна, В. С. Зеленецький, О. В. Капліна, Л. М. Лобойко, П. А. Лупинська, М. А. Погорецький, О. Ю. Татаров, В. М. Тертишник та інших. Водночас окремі аспекти дослідження стандартів доказування з огляду на правозастосовну діяльність суб'єктів кримінального процесу залишилися без уваги.

Метою статті є дослідження особливостей застосування норм кримінального процесуального законодавства щодо стандартів доказування. З огляду на зазначену мету слід виконати такі завдання: 1) провести аналіз поняття стандартів доказування у кримінальному процесі; 2) дослідити теоретичні погляди та законодавчі положення щодо стандартів доказування у кримінальному

провадженні; 3) виявити особливості застосування стандартів доказування у кримінальному процесі.

Виклад основного матеріалу. У теорії кримінального процесу досліджено поняття стандартів доказування. Так, В. В. Вапнярчук надав таке визначення: стандарт доказування – це певний умовний взірець, орієнтир, оптимальний рівень вимог, що свідчить про достатність знань (як в об'єктивному (певна сукупність доказів), так і в суб'єктивному (певний рівень переконаності) аспектах) для прийняття відповідного процесуального рішення [1, с. 148].

Не можна не погодитися з автором стосовно того, що стандарти доказування є певними орієнтирами в оцінці доказів та їх сукупності щодо достатності для прийняття відповідного рішення у кримінальному процесі.

У своїх рішеннях Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ, Європейський суд) оперує стандартами «обґрунтована підозра» (уживається також «розумна підозра», проте аналіз рішень ЄСПЛ дає підстави вважати, що ці поняття є ідентичними) та «поза розумним сумнівом».

Стандарт «поза розумним сумнівом» застосовується під час прийняття остаточного рішення у кримінальному процесі, він не викликає таких суперечливих тлумачень, як «обґрунтована підозра».

У рішенні ЄСПЛ щодо справи «Коробов проти України» (2011 р.) вказано, що стандарт доказування «поза розумним сумнівом» передбачає такі докази, що можуть бути зумовлені співіснуванням достатньо сильних, чітких та узгоджених між собою висновків або аналогічних неспростовних презумпцій факту.

Як стверджує В. В. Вапнярчук, сутність стандарту «поза розумними сумнівами» полягає в тому, що він не означає доказування без сумнівів. Такі сумніви можливі. Головне, щоб вони були розумними. Розумним є сумнів, який ґрунтується на певних обставинах і здоровому глузді, є наслідком справедливого та зваженого розгляду всіх належних і допустимих відомостей, а за браком останніх, є таким, що змушує особу втриматися від прийняття рішення в питаннях, які мають найбільш важливе значення [1, с. 157].

В. В. Вапнярчук наводить приклад практичного вирішення проблеми дотримання стандарту «поза розумним сумнівом». На його думку, факт повинен уважатися доведеним поза розумним сумнівом, якщо такий сумнів на підставі зібраної доказової інформації, знань суб'єкта доказування, його професійного й життєвого досвіду може бути заперечений такою фразою: «звичайно, це можливо, але анітрохи не ймовірно» [1, с. 158].

Стандарт «обґрунтована підозра» у Європейській конвенції з прав людини (далі – Конвенція, ЄКПЛ) та практиці ЄСПЛ переважно розглядається в контексті прийняття рішень щодо обмеження права осіб на свободу та особисту недоторканність. Так, у ст. 5 ЄКПЛ серед випадків допустимого обмеження свободи та особистої недоторканності зазначено: «законний арешт або затримання особи, здійснене з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення».

У національному законодавстві йдеться про: *обґрунтованість* затримання (ст. 12 КПК України); *обґрунтовану підозру* як умову застосування заходів забезпечення кримінального провадження (ст. 132 КПК України); наявність *обґрунтованої підозри* як умови застосування арешта майна (ст. 173

КПК України); *обґрунтовану підозру* як підставу застосування запобіжного заходу (ст. 177 КПК України), як затримання з метою приводу (ст. 190 КПК України), як умову застосування запобіжних заходів (ст. 194 КПК України); *обґрунтовану підозру* щодо позбавлення свободи особи в межах територіальної юрисдикції слідчого судді (ст. 206 КПК України); *обґрунтовану підозру*, що доставлення затриманої особи тривало довше, ніж це необхідно (ст. 210 КПК України); *обґрунтовану підозру*, що під час повідомлення про затримання особа може зашкодити досудовому розслідуванню (ст. 213 КПК України); *обґрунтовану підозру*, що особа здійснює злочинні дії з використанням банківського рахунку (ст. 269-1 КПК України) (курсив мій. – М. Г.).

Тому можна зробити висновок, що національне законодавство використовує стандарт «обґрунтована підозра» більш широко, ніж виключно щодо обмеження права на свободу та особисту недоторканність.

Під час прийняття рішень Європейський Суд неодноразово вдавався до тлумачення такого стандарту, як «обґрунтована підозра». Так, у рішенні щодо справи «Нечипорук і Йонкало проти України» ЄСПЛ зазначив, що «обґрунтована підозра» передбачає наявність фактів або інформації, котрі могли б переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа могла вчинити злочин.

Поняття «обґрунтованої підозри» не є тотожним поняттю «обґрунтоване обвинувачення» і на стадії арешту чи затримання особи не вимагається, щоб було достатньо доказів саме для висновку про винуватість особи в учиненні того чи іншого правопорушення. Обґрунтована підозра для попереднього ув'язнення у практиці ЄСПЛ – це існування фактів або інформації, які могли б переконати об'єктивного спостерігача, що конкретна особа могла вчинити злочин. Однак тлумачення поняття «обґрунтована підозра» і висновок про те, що саме може розглядатися як така підозра, залежать від усіх обставин кримінального провадження (рішення ЄСПЛ від 30 серпня 1990 р. у справі «Фокс, Кемпбел і Хартлі проти Сполученого Королівства») [2, с. 37–38].

М. Є. Короткевич та П. В. Пушкар зазначають, що ЄСПЛ дотримується позиції про обов'язкове належне підтвердження обґрунтованої підозри для прийняття судового рішення щодо обмеження права на свободу підозрюваного чи обвинуваченого. ЄСПЛ вважає, що надто широке тлумачення цього поняття знецінює гарантії, передбачені підпунктом «с» п. 1 ст. 5 Конвенції. Навіть рівень суспільної небезпеки та тяжкість злочину, у скоєнні якого підозрюється особа (наприклад, тероризм, причетність до організованої злочинності), не можуть слугувати виправданням позбавлення особи свободи без належного доведення наявності обґрунтованої підозри щодо цієї особи (наприклад, рішення ЄСПЛ від 16 жовтня 2001 р. у справі «О'Хара проти Сполученого Королівства», від 6 квітня 2000 р. у справі «Лабіта проти Італії»). При цьому недостатньо, аби правоохоронні органи «добросовісно підозрювали особу». Повинні бути надані принаймні деякі факти чи інформація на підтвердження того, що особа підозрюється в учиненні злочину обґрунтовано (рішення ЄСПЛ від 22 травня 2014 р. у справі «Ільгар Маммадов проти Азербайджану»; від 30 серпня 1990 р. у справі «Фокс, Кемпбел і Хартлі проти Сполученого Королівства»). Учені звертають увагу, що ЄСПЛ дійшов висновку, що стандарт підпункту «с» п. 1 ст. 5 Конвенції не передбачає обов'язку для правоохоронного органу мати достатньо доказів для пред'явлення особі обвинувачення в момент затримання або під час перебування її під вартою [2, с. 38].

Як слушно зауважив М. А. Погорецький, під час порушення кримінального провадження достатньою є наявність у матеріалах даних про об'єкт та об'єктивну сторону кримінального правопорушення. Проте в деяких випадках, на думку автора, у матеріалах оперативно-розшукової діяльності повинні бути додаткові ознаки, що вказують на суб'єкта, хоча й невстановленого, а щодо низки кримінальних правопорушень мають бути дані про ознаки суб'єктивної сторони. Підтвердження матеріалами даних стосовно суб'єкта та суб'єктивної сторони обумовлює початок кримінального провадження щодо конкретної особи, а не за фактом учинення кримінального правопорушення. Установлення суб'єкта вчинення кримінального правопорушення та суб'єктивної сторони на момент порушення кримінального провадження М. А. Погорецький розглядає щодо кримінальних правопорушень, учинених спеціальним суб'єктом [3, с. 379].

Аналізуючи позбавлення свободи в кримінально-правовому контексті з огляду на практику ЄСПЛ, Д. Гом'єн зазначає, що для арешту й позбавлення свободи на початковому етапі кримінального розслідування держава зобов'язана мати якісь факти чи інформацію, принаймні на рівні нижчого критерію визначення наявності підозри, які б могли служити підставою підозрювати факт учинення правопорушення і достатню причетність затриманого до цього правопорушення [4, с. 39].

На нашу думку, слід розрізняти наявність підозри факту вчинення кримінального правопорушення та підозру достатньої причетності затриманого. Певний рівень підозри достатньої причетності затриманого є необхідним, як убачається, саме для обґрунтування його затримання, тоді як для початку кримінального провадження достатньо найнижчого рівня підозри факту вчинення кримінального правопорушення. Така підозра факту вчинення кримінального правопорушення відповідає встановленню саме об'єкта та об'єктивної сторони кримінального правопорушення.

Щодо правозастосовної діяльності важливим буде наголосити, що *стандарт «обґрунтована підозра» не є сталою величиною* протягом перебігу кримінального провадження (курсив мій. – М. Г.). Якщо під час затримання, обрання запобіжного заходу особі було доведено «обґрунтовану підозру» щодо вчинення кримінального правопорушення, то з часом доведена «обґрунтована підозра» поступово втрачає значущість, «тане» та не може бути достатньою в подальшому провадженні.

Так, А. П. Бущенко зауважує, що «обґрунтована підозра» не залишається в незмінному вигляді протягом часу, оскільки залежить від інших обставин. Чим довше людину тримають під вартою, тим менше обставини, які зумовлювали обґрунтованість підозри спочатку, доводять її згодом. Це ж саме застосовується, навіть більшою мірою, щодо існування ризиків [5].

Викладене вище підтверджує, що «обґрунтована підозра» не є таким поняттям, яке під час кримінального провадження встановлене «раз і назавжди». Під час прийняття кожного рішення суд має оцінювати наявність «обґрунтованої підозри», зважаючи на конкретні обставини. При цьому значення обставин, які були встановлені попередньо, поступово стає недостатнім, до того ж одні й ті ж обставини не можуть ураховуватися кожного разу як такі, що свідчать про «обґрунтовану підозру».

Особливо ілюстративним є приклад прийняття рішення щодо продовження строку тримання особи під вартою. Національні суди досить часто припускаються

помилки під час прийняття такого рішення щодо врахування «обґрунтованої підозри» попередньо встановленої під час обрання запобіжного заходу особі, не беручи до уваги, що з часом установлені ризики та доведена «обґрунтована підозра» стають недостатніми й наближаються до нуля. На підставі тих саме обставин не може бути обґрунтоване інше рішення суду.

Оцінка «обґрунтованої підозри» взагалі змінюється з перебігом кримінального провадження, рівень вимогливості до оцінки цього стандарту зростає. Тому, щоб відобразити ступені «обґрунтованої підозри», у вітчизняній кримінальній процесуальній теорії та практиці можна відзначити спроби ранжувати просту підозру, обґрунтовану підозру тощо.

Наприклад, Х. Р. Слюсарчук визначила систему стандартів доказування, що необхідні для прийняття поточних рішень у кримінальному провадженні, які не пов'язані з вирішенням кримінального провадження по суті («обґрунтована підозра»; «достатня підстава»; «переконання за більшої вірогідності»; «вагоме переконання»). Система стандартів доказування за своєю структурою, на думку авторки, є ієрархічною: кожний наступний стандарт доказування забезпечує отримання більш обґрунтованого (ймовірнішого) знання у кримінальному провадженні. Отже, система стандартів доказування у кримінальному провадженні забезпечує (створює) «наростаючу» послідовність обґрунтованості знання у кримінальному провадженні. У такому контексті кожний попередній стандарт доказування є «передумовою» для застосування наступного [6, с. 10].

В. В. Вапнярчук на підставі аналізу вітчизняного чинного кримінального процесуального законодавства і практики його застосування виділяє такі стандарти доказування: а) «на перший погляд» (або «за зовнішніми ознаками явищ», або «ймовірне припущення» тощо) – найбільш простий і найменш жорсткий; використовується, зокрема, для початку досудового розслідування; б) «вагоме переконання» (або «обґрунтоване припущення») – відповідно до нього вирішується питання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема обрання запобіжних заходів; повідомлення про підозру; в) «поза розумними сумнівами» – використовується для ухвалення остаточних судових рішень у справах, у яких вирішується питання про винуватість чи невинуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення (відповідає такому законодавчо регламентованому суб'єктивному стандарту, як внутрішнє переконання) [1, с. 167–168].

У судовій практиці застосовується стандарт «достатніх підстав (доказів)».

В огляді практики Вищого антикорупційного суду зазначається, що повідомлення про підозру на підставі пункту 3 частини першої статті 276 КПК України передбачає дотримання стандарту «достатніх підстав (доказів)». Рівень такого стандарту доказування і відповідно його перевірки слідчим суддею залежить від рівня обмеження прав, свобод та інтересів людини внаслідок повідомлення її про підозру та терміну здійснення ефективного розслідування. З метою повідомлення особі про підозру стандарт «достатніх підстав (доказів)» передбачає наявність доказів, які лише об'єктивно пов'язують підозрюваного з певним кримінальним правопорушенням (демонструють причетність до його вчинення) і є достатніми, щоб виправдати подальше розслідування для висунення обвинувачення або спростування такої підозри (рішення ЄСПЛ у справах «Джон Мюррей проти Сполученого Королівства» від 28.10.1994 та «Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства» від 30.08.1990). Рівень обґрунтованості,

доведеності підозри (обвинувачення) має корелюватися зі ступенем обмеження прав і свобод підозрюваного, що є наслідком (можуть бути пов'язані) прийняття відповідного процесуального рішення (вчинення процесуальної дії): чим більшим є втручання в права, свободи й законні інтереси людини, тим більшою має бути «вага» і «якість» доказів, якими обґрунтовується її причетність до скоєння відповідного кримінального правопорушення. До того ж стандарти доказування (переконання) поступово зростають з перебігом ефективного розслідування та потребують більш глибокого обґрунтування, що певною мірою узгоджується з об'єктивним розширенням можливостей сторони обвинувачення в цьому напрямку. Отже, рівень такого стандарту доказування і відповідно його перевірки слідчим суддею залежить від рівня обмеження прав, свобод та інтересів людини внаслідок повідомлення її про підозру та терміну здійснення досудового розслідування [7, с. 8].

Стандарт «достатніх підстав (доказів)» для мети повідомлення особі про підозру є нижчим, ніж стандарт «обґрунтованої підозри», адже останній згідно з пунктом 1 частини третьої статті 132 КПК України використовується для обґрунтування необхідності значно серйознішого обмеження прав, свобод і законних інтересів людини через, зокрема, застосування заходів забезпечення кримінального провадження та не зумовлює наділення підозрюваного додатковими правами [7, с. 9].

Вимога розумної підозри передбачає наявність доказів, які об'єктивно зв'язують підозрюваного з певним злочином, і вони не повинні бути достатніми, щоб забезпечити засудження, але мають бути достатніми, щоб виправдати подальше розслідування або висунення обвинувачення, відповідно обставини здійснення підозрюваним конкретних дій та доведеність його вини потребують перевірки та оцінки в сукупності з іншими доказами в кримінальному провадженні під час подальшого досудового розслідування. Стандарт переконання «обґрунтована підозра» достатньо вимогливий, хоча значно слабший за стандарт «поза розумним сумнівом», який вимагається для кримінального засудження. Отже, на початковій стадії розслідування оцінка обґрунтованості підозри не повинна висувати до наданих доказів такі ж високі вимоги, як під час формулювання остаточного обвинувачення та обґрунтування засудження [7, с. 9–10].

Тому доцільно зауважити, що встановлення стандарту «обґрунтована підозра» є доволі варіативним та залежить від етапу здійснення досудового розслідування та від ступеня обмеження прав особи під час прийняття рішення.

Висновки. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що:

- 1) установлення стандарту «обґрунтована підозра» залежить від:
 - а) етапу здійснення досудового розслідування;
 - б) ступеня обмеження прав особи під час прийняття рішення;
- 2) для початку кримінального провадження достатньо найнижчого рівня підозри – підозри факту вчинення кримінального правопорушення. Така підозра факту вчинення кримінального правопорушення відповідає встановленню саме об'єкта та об'єктивної сторони кримінального правопорушення;
- 3) під час затримання особи за вчинення кримінального правопорушення, окрім підозри факту вчинення кримінального правопорушення, має бути досягнуто стандарт «підозра достатньої причетності затриманого». Певний рівень підозри достатньої причетності затриманого до вчинення

кримінального правопорушення є необхідним, для обґрунтування його затримання;

4) повідомлення про підозру особі в учиненні кримінального правопорушення (без застосування запобіжного заходу до неї) передбачає досягнення стандарту доказування – «достатніх підстав (доказів)», що є нижчим порівняно зі стандартом «обґрунтованої підозри», досягнення якого є необхідним у разі обмеження прав особи у зв'язку із застосуванням до неї заходів забезпечення тощо;

5) стандарт «обґрунтована підозра» не є сталим та оцінюється залежно від перебігу кримінального провадження. З часом стандарт доказування «обґрунтована підозра» стає вимогливішим та має підкріплюватися доведенням нових обставин і ризиків.

Перспективи подальших досліджень можливі за напрямом визначення співвідношення стандартів доказування на різних етапах кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування : монографія. Х. : Юрайт, 2017. 408 с.
2. Короткевич М. Є., Пушкар П. В. Зміст обов'язку суду забезпечити дотримання права на свободу та особисту недоторканність у світлі практики Європейського суду з прав людини. *Вісник Верховного Суду України*. № 8 (180). 2015. С. 36–48.
3. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі : монографія. Х. : Арсіс, ЛТД, 2007. 576 с.
4. Гом'єн Д. Короткий путівник Європейською конвенцією з прав людини. Видання третє. К. : «Фенікс», 2006. 192 с.
5. Бущенко А. П. Пригоди рішень ЄСПЛ у національних судах. *Закон і бізнес*. № 21 (1319). 2017. URL: https://zib.com.ua/ua/print/128887-prigodi_rishen_espl_u_nacionalnih_sudah.html (дата звернення: 15.07.2021).
6. Слюсарчук Х. Р. Стандарти доказування у кримінальному провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2017. 26 с.
7. Огляд практики Вищого антикорупційного суду щодо розгляду та вирішення скарг на повідомлення про підозру за період з 05.09.2019 р. по 27.04.2020 р. 10 с. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/statistics/review_05.2020.pdf (дата звернення: 15.07.2021).

References

1. Vapniarchuk, V. V. (2017). *Teoriia i praktyka kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia* [Theory and practice of criminal procedural evidence] : monohrafiia. Kh. : Yurait. 408 s. [in Ukrainian].
2. Korotkevych, M. Ie., Pushkar, P. V. (2015). *Zmist oboviazku sudu zabezpechyty dotrymannia prava na svobodu ta osobystu nedotorkannist u svitli praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny* [The content of the court's duty to ensure respect for the right to liberty and security of person in the light of the case law of the European Court of Human Rights]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. № 8 (180). S. 36–48 [in Ukrainian].
3. Pohoretskyi, M. A. (2007). *Funktsionalne pryznachennia operatyvno-rozshukovoi diialnosti u kryminalnomu protsesi* [Functional purpose of operational and investigative activities in criminal proceedings] : monohrafiia. Kh. : Arsis, LTD. 576 s. [in Ukrainian].
4. Homien, D. (2006). *Korotkyi putivnyk Yevropeiskoiu konventsiiieu z prav liudyny* [A short guide to the European Convention on Human Rights]. *Vydannia tretie*. K. : «Feniks». 192 s. [in Ukrainian].
5. Bushchenko, A. P. (2017). *Pryhody rishen YeSPL u natsionalnykh sudakh* [Adventures of ECtHR decisions in national courts]. *Zakon i biznes*. № 21 (1319). URL: https://zib.com.ua/ua/print/128887-prigodi_rishen_espl_u_nacionalnih_sudah.html (data zvernennia: 15.07.2021) [in Ukrainian].

6. Sliusarchuk, Kh. R. (2017). Standarty dokazuvannia u kryminalnomu provadzhenni [Standards of proof in criminal proceedings]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. Lviv : Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. 26 s. [in Ukrainian].
7. Ohliad praktyky Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu shchodo rozghliadu ta vyrishennia skarh na povidomlennia pro pidozru za period z 05.09.2019 r. po 27.04.2020 r. [Review of the practice of the Supreme Anti-Corruption Court regarding the consideration and resolution of complaints on suspicion reports for the period from September 5, 2019 to April 27, 2020]. 10 s. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/statistics/review_05.2020.pdf (data zvernennia: 15.07.2021) [in Ukrainian].

Horodetska Maryna,

PhD in Law

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3228-6299>

APPLICATION OF EVIDENCE STANDARDS IN CRIMINAL PROCEEDINGS

The article is devoted to the study of the application of standards of proof in criminal proceedings. The criminal procedural legislation for determination of standards of proof is analyzed. The international and national judicial practice of application of standards of proof is investigated. Peculiarities of application of standards of proof at different stages of criminal proceedings are revealed. Differences in the application of standards of proof in making different procedural decisions have been established. The standard of reasonable suspicion is investigated. It is determined that the establishment of the standard "reasonable suspicion" depends on: 1) the stage of pre-trial investigation; 2) the degree of restriction of individual rights during decision-making. The article concludes that the lowest level of suspicion is sufficient for the commencement of criminal proceedings - suspicion of the fact of committing a criminal offense. Such suspicion of the fact of committing a criminal offense corresponds to the establishment of the object and the objective side of the criminal offense. It was found that during the detention of a person for committing a criminal offense, in addition to the suspicion of committing a criminal offense, the standard of "suspicion of sufficient involvement of the detainee" must be achieved. A certain level of suspicion of sufficient involvement of the detainee in the commission of a criminal offense is necessary to justify his detention. It was found that the notification of a person's suspicion of committing a criminal offense (without the application of a precautionary measure against him) presupposes the achievement of the standard of proof - "sufficient grounds (evidence)". Which is lower than the standard of «reasonable suspicion», the achievement of which is necessary in case of restriction of the rights of the person in connection with the application of security measures, etc. It is established that the standard "reasonable suspicion" is not stable and is assessed depending on the course of criminal proceedings. Over time, the standard of proof of "reasonable suspicion" increases and should be supported by proof of new circumstances and risks.

Key words: evidence; sufficiency of evidence; standard of proof; reasonable suspicion; measures to ensure criminal proceedings; standard "beyond a reasonable doubt".

Надіслано до редколегії 16.08.2021
Рекомендовано до публікації 18.08.2021